מחומרי בית שמאי ומחומרי בית הלל. מפרש בפ"ק דעירובין (דף ז.) בתרי חומרי דסתרן אהדדי כגון הך דשדרה וגולגולת דאפלוג בית שמאי ובית הלל לגבי אהל דהוו להו בית שמאי לחומרא [1]ואמרי עד שתחסר שתי חוליות מטמא באהל ובית הלל לקולא וקאמרינן וכן לטרפה דלבית הלל בחדא חוליא הוי חסרון וטרפה ולב"ש כשרה והוו להו ב"ש לקולא וב"ה לחומרא ומאן דעביד בטרפות כחומרי ב"ה ובטומאה כחומרי ב"ש כסיל הוא דהכא חשיב ליה חסרון והכא לא חשיב ליה חסרון. והני דרבא נמי סתרן אהדדי דכיון דאמר נקובתו במשהו טעמא משום דמקום שחיטה הוא וחומרי דשמואל דאמר לאו מקום שחיטה הוא ואשתכח דסתרן מילתיה דרבא אהדדי: **בא קו.** בפרק קמא דעירובין (דף יג.) יצתה בת קול ואמרה הלכה כבית הלל: דרבי יהושע בבבא מציעא בהזהב (דף עט.): **מכל מקום קשיא.** דכתרי חומרי לא עבדינן: סתם שמעתתיה דרב בדרי בתרא דרב יהודה הוה אמר להו בני מדרשא: **נתנו בו שיעור.** עד כמה הוא כשר לשחיטה: **נאו מקום שחיטה הוא.** אפ"ה אמר רב במשהו מידי דהוה אגרגרת דבין במקום שחיטה בין שלא במקום שחיטה שוה שיעוריה: **עד לדי תפיסת יד.** לריך להניח לגד הראש כשלא אצבעות וארבע לשון מורי הזקן ואני שמעתי אחיזת חודי לפרנים והראשון נראה בעיני דכי האי גוונא לא מיקרי תפיסת יד: **עד מקום שישעיר.** שיש שם שער שגוררין בסכין מכרס הפנימי: **טפח בושט.** מיקרי כרס (ג) וקא סלקא דעתך דלא אזיל שער בתוך הושט ולא מידי ואת אמרת עד מקום שישעיר [2]דהא על סוף הושט הוא מלי שחיטו וכיון דלאו הושט הוא היכי מלי שחיטו ביה: **אימא טפח בכרס סמוך לושט.** דהיינו טפח ראשון של כרס הוי כרס הפנימי ונקובתו במשהו ולפי שהוא נחבא במקום המיצר בין צלעות החזה קרי ליה פנימי וכל שאר הכרס קרוי במתני' [מב.] החיצונה ונידונית בקריעת רובו: **כי קאמר רב.** טפח בושט מקרי כרס: **בשורא דמשעיר טפי.** שהשער נכנס בתוך הושט טפח ולעולם מקום שחיטה הוי בושט עד מקום השער: **תורבץ הושט שניטל ולו.** לקמיה פריך והא איכא עיקור סימנים: **ותנא תונא.** תנא דמתניתין דפרקין[1] מסייע ליה. תונא כמו תנא דידן: **ניטל לחי התחתון כשר.** וכיון שניטל הלחי נתלש הסימנים שבלחי התחתון הם מחוברי': **קשיא מפני'.** דקתני כשר: **הא דאיעקור איעקורי.** עיקור סימניס[2] כשנעקר הושט מן הלחי ומן הכשר: **הא דאיגום איגומי מעילוי סימנים.** שנגמס הלחי מן הכשר שמוטל על הסימנים בין הלחי והסימן דלאו עיקור הוא שהסימנים מעורין בבשר: **אלא לשמואל קשיא.** דרב פפא דלדידיה איכא עיקור סימנים דקאמר תורבץ הושט שניטל דמשמע שהושט לבדו ניתק ונתלש מן הכשר: **דאקפל אקפולי.** שנקלף מעל הכשר. אקפל כמו ונקלף ודומה לו וקפלו את האבנים דמסכת סוטה (דף לה:[3]): **דאיפרוק אפרוקי.** כדבר הנעקר בכח שנעקר כאן מעט וכאן מעט עד רובו דאותו מיעוט המחובר אינו מחובר ביחד הילכך לאו חבור הוא דלא בריא: רוב אינו כשל רבה בר בר חנה אבל לספרים דגרסי בתר והא אמר שמואל ברובו אנקובי הא דאנקוב אנקובי קשה לפירוש רבינו חננאל דמפרש דאפרוק איפרוקי שנפרדו הסימנין זה מזה ליכא למימר שהמקשן היה יודע האמת דא"כ לא הוה פריך מידי וי"ל דכי פריך מרבה בר בר חנה הוה מלי למימר וליטעמיך תקשה לך דרבה בר בר חנה גופיה אי טרפה הויא עיקור [3] סימנים היכי משכחת לה: היכי

ורבי יהושע היא דאמר אין משגיחין בבת קול. תימה דקיימא לן כבית הלל משום בת קול וקיימא לן[4] דרבי אליעזר שמותי הוא ולא חיישינן בבת קול שפסק בוותיה בפרק הזהב (ב"מ דף עט.): ויש לומר דשאני התם שלא יצתה אלא לכבודו דרבי אליעזר דאמר מן השמים יוכיחו ועוד דבת קול דבית הלל מסייע קרא דכתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות דבית הלל רובא הוו אלא דמעיקרא מספקא לן משום דבית שמאי מחודדין טפי אבל בת קול דרבי אליעזר רבנן דפליגי עליה הוו רובא ואם תאמר אמאי קאמר הכא הא מני רבי יהושע היא דאמר אין משגיחין בבת קול הא איהו לא קאמר אלא אעובדא דרבי אליעזר דאתן נמי לא קיימא לן כבת קול דרבי אליעזר וי"ל דכיון דקאמר לא בשמים היא משמע דאית ליה דבשום דוכתא אין משגיחין בבת קול: **כולה** כרב עבדא. והא דאמרינן לעיל רמינן עליה חומרי דרב וחומרי דשמואל היינו למאי דס"ד והוה מלי למימר כולה כשמואל עבדא דלאו מקום שחיטה הוא ואסר נמי בהגריס שליש ושחט שני שלישי אלא נקט כרב משום דקי"ל כרב באיסורי[1]: **מדקאמר** נתנו בו חכמים שיעור בו'. ולא בעי למימר דנתנו בו שיעור למטה דמלא פירש דבריו מסתמא אין למעלה אין למטה קאמר: **כדי תפיסת יד.** פירש בקונטרס ארבע אצבעות תימה דבעוף מאי ופירש רבינו יאחק בן רבינו מאיר ארבע אצבעות בראמיס גדולים מכאן ואילך כל חד וחד לפי [2]המה שהוא גדול ובה"ג מפרש כדי תפיסת יד כדנקיט איניש בשתי אצבעותיו ודבריהם דברי קבלה ויש לסמוך עליהם והאי דקרי לקמן (דף נ:) גבי חלחולת [3] בתפיסת יד כמלא בטדא [4]דתורת דהיינו ארבע אצבעות התם נקט כדי תפיסה סתם אבל הכא כדי תפיסת יד קאמר דמשמע כדי שיוכל לתפוס בשתי אצבעות ואפי' כל שהוא:

[5] **והאיכא** עיקור סימנים. לפירוש הקונטרס דפ"ק (לעיל כ.) דבעיקור סימנים הויא טרפה תימה [6] דהיכי פשיטא ליה דהויא טרפה על כרחך אינה נטרפה בתורבץ הושט בנקב בעלמא כמו בושט עצמו [7] וכמו כן נימא דניטל כולו כשרה וכי תימא דסבירא ליה דלא גרע משמוטת הגרגרת שהיא טרפה זהו דוחק גדול ועוד דקא משני דברובו כשרה אף על פי דפסוקת הגרגרת תנן ברובו טרפה ולפירוש הלכות גדולות פריך שפיר והא איכא עיקור סימנים אף ע"ג דלא הויא טרפה בשמוטה זו מ"מ במה יכשר כיון דאין לו היתר בשחיטה ומיהו קשה לפי' ה"ג דמאי פריך והאמר רבה בר בר חנה סימנים שנדלדלו ברובן טרפה לפי המקשן תקשה ליה ארבה בר בר חנה גופיה דאי טרפה הויא בהכי אם כן מהו עיקור דקיימא לן דלא הויא טרפה אלא שאין שחיטה מועלת בו [8] ומיהו ספרים דגרסי מעיקרא לא קשיא [9](הא דאקפל אקפולי) והא דאדלדל אדלדולי [10] וי"ל שיודע המקשן כדמסיק לבסוף דרבה בר בר חנה איירי דאיפרוק אפרוקי בכח כאן מעט וכאן מעט דלא הדרא בריא והוי טרפה ועיקור סימנין דלא הוי טרפה דאקפול אקפולי בנחת מעל הכשר ומ"מ פריך מדלדול דרבה בר בר חנה אלשון דלדול שהזכיר המתרץ וחוזר ומפרש לו דדלדול שאמרתי אינו כשל רבה בר בר חנה אבל לספרים דגרסי בתר והא אמר שמואל ברובו אנקובי הא דאנקוב אנקובי קשה לפירוש רבינו חננאל דמפרש דאפרוק איפרוקי שנפרדו הסימנין זה מזה ליכא למימר שהמקשן היה יודע האמת דא"כ לא הוה פריך מידי וי"ל דכי פריך מרבה בר בר חנה הוה מלי למימר וליטעמיך תקשה לך דרבה בר בר חנה גופיה אי טרפה הויא עיקור [11] סימנים היכי משכחת לה:

מסורת הש"ס

א) [עיין תוס' ערכין ב: בד"ה מי שחליון], ב) ברכות נב. ב"מ עט: פסחים קיד. יבמות יד. [עירובין ז.], ג) [לקמן נ: ע"ש], ד) [לקמן נד.], ה) [לעיל מב: לקמן נג.], ו) ר"ח והפ. רש"ל, ז) [דף נד.], ח) [שם לפנינו איתא וקיבלו הסדר אכן בדף לו. איתא], ט) [שבת קו: נדה ז.], י) [כדאיתא בבכורות מט.], כ) [ל"ל בתוספ], ל) עיין רש"ש ורש"ל ובספר תפארת שמואל בהשגות על רש"פ], מ) ר"מ מ"ז, נ) [ל"ל י"ל],

הגהות הב"ח

(א) גמ' נתנו בו חכמים שיעור מדקאמר נתנו בו חכמים שיעור מכלל דמוכך: (ב) שם אלא אימא רובו (והאמר רבה וכו' דאפרוק אפרוקי) תא"מ וי"ב ס"א והאמר שמואל תורבץ הוושט ברובו הא דאקפול אקפולי הא דאינקוב אינקובי והאמר רבה בר בר חנה אמר שמואל כר חנה שנדלדלו ברובן קימנים שנדלדלו ברובן טרפה אמר רב במשהו מידי דהוה אגרגרת דבין במקום שחיטה בין שלא במקום שחיטה שוה שיעוריה: **עד לדי תפיסת יד.** לריך להניח לגד הראש כשלא אצבעות וארבע לשון מורי הזקן ואני שמעתי אחיזת חודי לפרנים והראשון נראה בעיני דכי האי גוונא לא מיקרי תפיסת יד: **עד מקום שישעיר.** שיש שם שער שגוררין בסכין מכרס הפנימי: **טפח בושט.** מיקרי כרס (ג) וקא סלקא דעתך דלא אזיל שער בתוך הושט ולא מידי ואת אמרת עד מקום שישעיר [2]דהא על סוף הושט הוא מלי שחיטו וכיון דלאו הושט הוא היכי מלי שחיטו ביה: **אימא טפח בכרס סמוך לושט.** דהיינו טפח ראשון של כרס הוי כרס הפנימי ונקובתו במשהו ולפי שהוא נחבא במקום המיצר בין צלעות החזה קרי ליה פנימי וכל שאר הכרס קרוי במתני' [מב.] החיצונה ונידונית בקריעת רובו: **כי קאמר רב.** טפח בושט מקרי כרס: **בשורא דמשעיר טפי.** שהשער נכנס בתוך הושט טפח ולעולם מקום שחיטה הוי בושט עד מקום השער: **תורבץ הושט שניטל ולו.** לקמיה פריך והא איכא עיקור סימנים: **ותנא תונא.** תנא דמתניתין דפרקין[1] מסייע ליה. תונא כמו תנא דידן: **ניטל לחי התחתון כשר.** וכיון שניטל הלחי נתלש הסימנים שבלחי התחתון הם מחוברי': **קשיא מפני'.** דקתני כשר: **הא דאיעקור איעקורי.** עיקור סימניס[2] כשנעקר הושט מן הלחי ומן הכשר: **הא דאיגום איגומי מעילוי סימנים.** שנגמס הלחי מן הכשר שמוטל על הסימנים בין הלחי והסימן דלאו עיקור הוא שהסימנים מעורין בבשר: **אלא לשמואל קשיא.** דרב פפא דלדידיה איכא עיקור סימנים דקאמר תורבץ הושט שניטל דמשמע שהושט לבדו ניתק ונתלש מן הכשר: **דאקפל אקפולי.** שנקלף מעל הכשר. אקפל כמו ונקלף ודומה לו וקפלו את האבנים דמסכת סוטה (דף לה:[3]): **דאיפרוק אפרוקי.** כדבר הנעקר בכח שנעקר כאן מעט וכאן מעט עד רובו דאותו מיעוט המחובר אינו מחובר ביחד הילכך לאו חבור הוא דלא בריא: רוב אינו כשל רבה בר בר חנה אבל לספרים דגרסי בתר והא אמר שמואל ברובו אנקובי הא דאנקוב אנקובי קשה לפירוש רבינו חננאל דמפרש דאפרוק איפרוקי שנפרדו הסימנין זה מזה ליכא למימר שהמקשן היה יודע האמת דא"כ לא הוה פריך מידי וי"ל דכי פריך מרבה בר בר חנה הוה מלי למימר וליטעמיך תקשה לך דרבה בר בר חנה גופיה אי טרפה הויא עיקור [3] סימנים היכי משכחת לה:

שיטה מקובצת

[1] דהוו להו ב"ש לחומרא דאמרי עד שתחסר: [2] ואת אמרת עד מקום שישעיר דהוא עד סוף הוושט כולו: [3] סימנים הוי כשנעקר הושט: [4] כל חד וחד לפי קוטנו ובעל ה"ג מפרש: [5] גבי חלחולת כדי תפיסה כמלא בטדא: [6] תימה דהיכא פשיטא ליה דהויא טרפה הא על כרחך: [7] כמו בוושט עצמו אלא ברובו וכמו כן נימא: [8] ומיהו לספרים דגרסי מעיקרא לא קשיא הא דאנקוב אנקובי והא דאדלדול אדלדולי י"ל שיודע המקשן. וע"ב כך מצאתי מוגה בתוס' כ"י: [9] גופיה אי טרפה הויא עיקור היכי משכחת לה:

עין משפט נר מצוה

לז א ב מיי' פ"ט מ"ה מהל' שחיטה הל' ו וכפי' בה"ג סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' כ סעי' ב: לח ג מיי' שם פ"ט הל' כא ועי' היטב בכ"מ סמג שם טוש"ע יו"ד סי' כד סעי' טז:
לט ד ה מיי' שם פ"ח הל' כג סמג שם טוש"ע יו"ד סימן לג סעי' ל:
מ ו מיי' שם פ"ט הל' כא ועיין בכ"מ סמג שם טוש"ע שם סי' כד סט"ז:
מא ז ח מיי' שם סמג שם טוש"ע יו"ד שם וסי' לג סעי' י:

תורה אור השלם

ו. הֲחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְהַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ וְיָדַעְתִּי גַּם אֲנִי שִׁמַּקְרֶה אֶחָד יִקֶּרֶה אֶת כֻּלָּם:
קהלת ב יד

רבינו גרשום

ור' יהושע היא דאמר אין משגיחין בבת קול בבבא מציעא פרק הזהב: לא תציתו להני כללי דכייל יהודה אחי משמע דרב כו' דהכי סברינן מה דאיתמר תורבץ הושט רב אמר במשהו מקום שחיטה הוא רב יהודה היא דאמר משמיה דרב: למעלה עד כמה עד מקום תפיסת יד קרוב לראש והשאר כשר לשחיטה: עד מקום שישעיר מקום יש בכרס שמולגין אותו מפני השער שמגרדין. ואיכא דגרסי יסעיר לשון רונדיד בלע"ז דכויץ: והא רבינא אמר גנבא משמע דרב טפח בושט כו' והיאך אמרת דכשר לשחוט עד מקום שישעיר: ואיבעית אימא כי איתמר ההיא דרב כו' כלומר לעולם עד מקום שישעיר ומה דאמרת טפח בושט סמוך לכרס זהו כרס הפנימי: בתורא דנפיש שערתיה אבל בבהמה בינונית חשוב ושט: תורבץ הושט שניטל כולו מלחי כשר כלומר מבלעתא: הא דאיתעקור איתעקורי. כלומר איתעקור איתעקורי איכא ודאי עיקור סימנין אבל איגום איגומי. כלומר שנחתך מעילוי סימנין ליכא עיקור סימנין. אלא לשמואל קשיא לשמואל דאמר שנטל כולו מלחי. האיכא עיקור סימנין לא קשיא [6] התם דאינקוב אינקובי כלומר מה דאמר שמואל ברובו טרפה דאינקוב אנקובי הכא דאמר כשר דאידלדל אידלדולי כלומר שלא ניקבו אלא נדלדלו ברובא: התם דאיתפריק איתפרוקי. כלומר שנתפרקו הסימנין עצמן [טרפה] והא דאמרינן שנדלדלו ברובן [כשרה] שנדלדלו מן הלחי ולא נתפרקו:

---

[6] גירסת רבינו היא כמו גי' הס"ל שהגיא הב"ח כאן בהגהותיו דגרסי והאמר שמואל תורבץ הוושט ברובו הא דאינקוב וכו'.

היכי עביד הכי והא תניא חכם שטימא כו'. וא"ת דלקמן (דף מט.) גבי ההוא מחטא דאשתכח בסמפונא דכבדא הוא מר בריה דרב אידי טריף רב אדא בר מניומי מכשיר וי"ל דהתם אגמריה סמיך דאמרינן בסוף פ"ב דנדה (דף כ:) גבי ילתא דאיתית דמא לקמיה דרבה בר בר חנה וטמי לה ואיתית קמיה דרב יצחק בר' יהודה ודכי לה ופריך עליה מתכסה שטימא כו' ומשני דמעיקרא [ה] טמי טמוי לה כיון דאמרה כל יומא הוה דכי לי רבה בב"ח כה"ג וההוא יומא [ו] חש בעיניה הוה דכי לה ובעי התם כזה התיר לי פלוגי חכם מהו פירוש גאמנת או אינה גאמנת ובעי למיפשט מעובדא דילתא דנאמנת ומשני רב יצחק בר' יהודה אגמריה סמך [ז] ופירש שם בקונטרס דהדר ביה מאידך שנויא דשני מעיקרא טמוי טמי לה דכיון דאגמריה סמך דשאי להתיר מה שאסר חבירו [ח] וכי אמר דאין חבירו רשאי להתיר היינו מסברא ולפירושו בשמעתין נמי למאי דמסיק דאגמריה סמך לא צריך למאי דמשני רב לא אסר ולא מידי אלא דהאמת מתרץ ולכאורה היה נראה פשט ההלכה [ט] דנדה אגמריה סמך ולכן האמין לדבריה ועיל צריכין לשנויא קמא דמעיקרא טמוי טמי לה והיא עובדא דלקמן (דף מט.) דמחט שנמצאת בסמפונא דכבדא שמא היו שניהם בבית המדרש ושאלה השאלה לפניהם לשניהם אי נמי לא ידע שאסר חבירו [י]: **וכן** העדים שהעידו בולם רשאין ליקח בו'. דשניס אינם חשודים דאמרינן בפ"ב דיבמות (דף כה:) ומ"מ לבעל נפש טוב להרחיק [יא] ואם תאמר ועדים היאך רשאין ליקח [יב] כו' בשלמא חתומים על גט אשה או על שטר מקח לא חשו חכמים [יג] למעשה דמעשה לא עבדי אבל דבורא אמרי דאמרינן בפרק התקבל (גיטין דף סז.) אמר לעדים אמרו לסופר לכתוב ולעדים ויחתמו לא תעשה בישראל כזאת דחיישינן שמא תסכיר עדיס וכן מיאנה או שחלצה בפניו היאך ישאנה הא לא עבדי התם מעשה ויש לומר דכל דבר שנגמר על פיהם חשיב מעשה אבל התם שאינו אלא דבור בעלמא שאומר יד מן הבעל אל הסופר לכתוב ולעדים לחתום ואפשר שהם לא יעשו ולא תתגרש וגם אם אין [טו] גומרין הדבר אינם חוששין ואם תאמר דן את הדין דהכא היאך רשאי ליקח והלא יחיד הוה מדקתני דן דמכח מתני' דבכורות (דף כח:) דתנן דן את הדין מייתי בפ"ק דסנהדרין (דף ו.) דשניס שדנו דייהם דין ונאו דוקא ב' אלא ה"ה אחד ואין לומר דדיין לא חשיד דהא אמרינן בפ"ב דיבמות (דף כה:) החכם שאסר את האשה בנדר דלא ישאנה ושמא חייסינן התם טפי שמא עיניו נתן בה ועוד יש לומר דהתם דבכורות מוכחא טפי דביחיד איירי דקתני רישא מי שאינו מומחה ורואה את הבכור כו' בפרק עד כמה (בכורות דף כח:) ולהכי דייק מינה בסנהדרין [טז]: **איזהו** תלמיד חכם. דמהדרי ליה אבידתו בטביעת עין [יז] זה הרואה טרפה לעצמו: מלטרפין

רוב עוביה. יש אומרים רוב עובי הדופן אע"פ שלא הגיע לחלל ושיעור הוא דאם כן חמור הקנה מן הוושט דאילו וושט ניקב עור החיצון בלא עור הפנימי כשר עד שיגקב לחלב. [יח]רוב עוביה כלומר כי משערינן רובה ברוב עוביה משערינן ועובי הקנה היינו מן העור ולעולא דאילו מן הראש ולמזה הוי אורך ולרוחב הלאור הוי רוחב הקנה ולעובי הלאור קרי נמי עובי הקנה בשיעור זה נמדד עובי התנוך וקודם שיגיע לחלי חלל הוי רוב עוביה עם הדפנות והחלל מפני שדופן הקנה עב מלמעלה ולגד הלאור אינו אלא קרום דק וסתמא כשנפסק הקנה מלמעלה למטה הוא נפסק ומהני עובי התנוך לאשלומי לרובא [א] ובמיעוט התחתון הוי חלי החלל או רובו: **רוב חללה.** אינה טרפה עד שיפסק רוב החלל ועובי התנוך אינו משלים לרוב: **ואמרי לה ברוב חללה.** אלינא דרב פליגי אמוראי: **שדרה.** רב לקמיה דרבה: **בשליסר איסתרי פשיטי.** איסתרי אלעי מדינה שהם פשוטים וקלים. איסתרי שתם היינו אלעין לורי שהסלע ארבע דינרים ואיסתרי פשיטי הוא אלע מדינה שמינית שבאלע לורי דהיינו חלי דינר דאמרינן [ב]בהחודל את חבירו (ב"ק 5:) איסתרא פלגא דזוזא וקרי ליה התם אלע מדינה: **לא [ג]מיסר אסר.** דהכי הוה בעי למיבדקיה ברוב עוביה ולא שבקוה תלמידים ושדרוה לקמיה דרבה: **דאליא בסברא.** דהתם איכא לספוקי דלמא לא הוי סברא מעליא והכא רבה אגמריה סמיך דהכי גמיר מרביה דפסוקת הגרגרת ברוב חללה. מלתא דתליא בסברא כגון מקיפין בריאה [ג.] דאיכא למימר דלמא לא מידמו חזותא שפיר וכגון דמיא לבסברא ודמיא לכבדא ודמיא לציעתא ודמיא למוריקא דאיכא מייניהו כשרות ואיכא מייניהו טרפות [מז:] ופעמים שאדם טועה במראותיהן: **משום תשדא.** דלא לימרו משום דשריא ניהליה מוחיל גביה ונראה כמוטל שכר על הוראתו: **דן אם הדין.** על שדה או על טלית בין זה לזה: **וכן עדים שהעידו.** על שדה או על טלית שהן של פלוני: **כולן רשאים ליקח.** [ד]אותו חפץ: **הרחק מן הליעור.** שלא יאמרו בשביל כך זיכהו לזה שיתנה לו בזול: **שרי בוכרא.** כשהיה כהן מביא לפניו בכור לראות מומו והיה מתירו לא היה לוקח ממנו מבשר אותו בכור. בכור נוהג בזמן הזה וכשהוא תם אינו ראוי לכלום דשוחט קדשים בחוץ: רב חסדא כהן הוה כדאמרינן [ה] בגיטין בהניזקין (דף ז) שמונים זוגים אחים כהנים נשואין שמונים זוגות אחיות כהנות: בכור נמכר באומד ולא במשקל כדאמרינן בבכורות (דף לא.) כל פסולי המוקדשין נשחטין ונמכרין באיטליז ונמכרין בליטרא חוץ מן הבכור והמעשר: **מפקלא מוכח.** שהכל רואין שהוא שוקל ליטרא בדינר כמותו לאחרים ונותן המעות מיד: **מאי אילא.** במה יכולין לחשדני: **משום אומלא מעלייתא.** ששוקלין לי הליטרא ממיטב הבשר: **כל יומא נמי.** חולקין לי כבוד ומוכרין לי מן המיטב: **זה הרואה טרפה לעצמו.** כשנולד ספק טרפות בבהמתו הרואה בו טעם לאיסור וטעם להיתר ואינו חס עליה ואוסרה: **הרואה טרפה לעצמו.** ודאי שונא מתנות אחרים הוא שאף על שלו אינו חומד להכריע להיתר: **ושמא תלמידי חכמים.** גמר [ו] לתרץ טעמי המשנה ומשניות הסותרות זו את זו והיינו גמרא [מ]: **יגיע כפיך כי תאכל.** דכיון דעל שלו אינו חומד כל שכן שאינו חומד בשל אחרים לגנוב ולגזול: **מומני ליה.** לאכול אגלס: אתייקורי

רוב עוביה ואמרי לה [א]רוב חללה ההיא פסוקת הגרגרת דאתאי לקמיה דרב יתיב וקא בדיק לה ברוב עוביה אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב לימדתנו רבינו ברוב חללה שדריה לקמיה דרבה בר בר חנה בדקה ברוב חללה ואכשרה וזבן מינה [ב]בתליסר איסתירי פשיטי בישרא והיכי עביד הכי [ג]והתניא חכם שטימא אין חבירו רשאי לטהר [ד]אסר אין חבירו רשאי להתיר שאני הכא דרב לא אסר מיסר וכיון דאורי בה חכם היכי אכל מינה והא כתיב [1]ואומר (אהה) ה' אלהים הנה נפשי לא מטומאה ונבלה וטרפה לא אכלתי מנעורי ועד עתה ולא בא בפי בשר פגול [ג]הנה נפשי לא מטומאה שלא הרהרתי ביום לבא לידי טומאה בלילה ונבלה וטרפה לא אכלתי שלא אכלתי בשר כום כום מעולם ולא בא בפי בשר פגול שלא אכלתי מבהמה [2]שהורה בה חכם משום ר' נתן אמרו [ד]שלא אכלתי מבהמה שלא הורמו מתנותיה הני מילי מילתא [ה]דתליא בסברא רבה בר בר חנה אגמריה סמך ותיפוק ליה משום חשדא דתניא [ו]דן את הדין זיכה וחייב טימא וטיהר אסר והתיר וכן העדים שהעידו כולן רשאין ליקח אבל [ז]אמרו חכמים הרחק מן הכיעור ומן הדומה לו ה"מ מידי דמזבין [ח]משומא הכא מתקלא מוכח כי הא [ט]דרבה שרא טרפתא וזבן מינה בישרא אמרה ליה בת רב חסדא אבא שרי בוכרא ולא זבן מיניה בישרא אמר לה ה"מ בוכרא דאשומא מזדבן הכא מתקלא מוכח מאי איכא משום אומצא מעלייתא כל יומא אומצא מעלייתא זבנו לי אמר רב חסדא איזהו תלמיד חכם זה הרואה טרפה לעצמו ואמר רב חסדא איזהו [2]שונא מתנות יחיה זה הרואה טרפה לעצמו דרש מר זוטרא משמיה דרב חסדא כל מי שקורא ושונה ורואה טרפה לעצמו ושימש תלמידי חכמים עליו הכתוב אומר [3]יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך רב זביד אמר זוכה ונוחל שני עולמות העולם הזה והעולם הבא [ט]אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא [י]ר' אלעזר כי הוו משדרי ליה מבי נשיאה מידי לא שקיל וכי הוו מזמני ליה לא אזיל אמר לא קא בעי מר דאיחי דכתיב ושונא מתנות יחיה רבי זירא [יא]כי משדרי ליה לא שקיל כי הוו מזמנין ליה אזיל אמר אתייקורי

עין משפט נר מצוה

מב א מיי' פ"ג מהל' שחיטה הל' כג סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' לד סעי' ג:

ב [ש"ע יו"ד סי' רמב סעי' לא בהג"ה]:

ג [ש"ע יו"ד סוף סימן קטז בהג"ה]:

ד [ש"ע שם]:

מג **ה** מיי' פי"ב מהל' זכייה הל' יז סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' רמט סעי' ה:

שיטה מקובצת

א) עד שינקב לחלל ורוב עביה כלומר: **ב)** כדאמרי' בהחובל אסתירא פלגא דזוזא: **ג)** לא אסרה דכי הוה בעי: **ד)** כולן רשאין ליקח לקנות אותו חפץ: **ה)** וההוא יומא הוה חש בעיניה הדר דכי לה: **ו)** ופי' בקונטרס דהדר ביה מאידך. נ"ב לא מצאתי כי אם כמו שכתבו התוספות למטה: **ז)** רשאי להתיר מה שאסר חברו כיון שכך קבל וכי אמרי': **ח)** היה נראה פשט ההלכה דההיא דנדה דאגמריה סמך: **ט)** ומ"מ לבעל נפש טוב להרחיק מן הכיעור וא"ת: **י)** ליקח בשלמא חתומים: **יא)** תיבת למעשה נמחק: **יב)** שאומר משם הבעל אל הסופר:

רבינו גרשום

רוב עוביה רוב הקיפה רוב חללה שנפסקה ברוב חציה: בדקה ברוב חללה ואכשרה כלומר שלא נפסק רוב חללה: בתליסר איסתירא בישרא איסתרא פלגא דזוזא: וכיון דאורי ביה חכם היכי אכיל מינה: כוס כוס שהיתה מסוכנת ואומרין שחוט שמיד מתה: שהורה בה חכם שצריך להורות בה חכם. שלא הורמו מתנותיה הזורע והלחיים והקיבה. זיכה וחייב כלומר זיכה לאחד וחייב לאחד טימא וטיהר טימא לאחד וטיהר לאחד אסר לאחד והתיר לאחד. וכן העדים שהעידו כלומר על דבר אחד העידו שמותר שפלוני חכם התירו. הני מילי מלתא דבשומא מזדבן ודאי לא יקח משום חשדא דבני אדם שיאמרו בשכר שהתיר נותן לו יותר מאחרים הכא מתקלא מוכח שאינו נותן לו יותר משקל מאחרים. א"ל בת רב חסדא כלומר אשתו היתה הני מילי בוכרא דבשומא מיזדבן כו' דקי"ל כל פסולי המוקדשין נמכרין באטליז ונשקלין בליטרא לפי שהנאתן להקדש ואם ימכרו ביותר יהא להקדש אבל בכור דמתנה לכהן והנאתו לכהן אין דין שיתבזה הקדש בשביל הנאתו של כהן אלא נמכר בתוך הבית ונמכר בשומא. אי משום אומצא שמינה כלומר שחושדין אותו בני אדם אע"ג שאינו נותן לו אלא מתקלא כמו שנותן לאחרים יתן לו בשר טוב יותר ממה שנותן לאחרים כל יומא נמי אומצא שמינה כו'. כלומר כל הימים אם אני משגר שלוחי לשוק נותן לי בשר טוב יותר ממה שנותן לאחרים בשביל כבודי. זה הרואה טרפה לעצמו ואין מראה לאחרים להקל:

מסורת הש"ס

א) [עיין תוס' בכרכות כ. ד"ה תליסר], **ב)** נדה כ: ע"ז ז. ע"ש בכרכות סג: [תוספתא עדיות פ"א ה"ג], **ג)** לעיל לז:, **ד)** [מגילה כח.], **ה)** [תוספתא דיומא סוף"ד], **ו)** [אבות דר"נ פ"ב ה"כ], **ז)** [ל"ל בשומא], **ח)** [ל"ל דרבא וכ"א בר"ף וברא"ש], **ט)** [ברכות מ. אבות פ"ד מ"א], **י)** [מגילה כח.], **כ)** [ליתא שם אלא ל"ל בבכרי מד.], **ל)** בפ"ק: גמרא, **מ)** בפ"ק: תלמוד, **נ)** [בכ"י שלפנינו שם אינו כן אלא שמפרש תוס' כמו שמפרשים תוס' בסמוך בדיבור זה אגמריה סמך ולכן המנין לדבריהם], **ס)** [ועיין היטב תוס' נדה כ: ד"ה אגמריה ותוס' ע"ז ז. ד"ה הנשאלין], **ע)** בפ"ק: וגם אין, **פ)** [ועיין תוס' בכורות כח: ד"ה דן], **צ)** [בלאיתא בב"מ כג.],

תורה אור השלם

1. וְאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי אֱלֹהִים הִנֵּה נַפְשִׁי לֹא מְטֻמְּאָה וּנְבֵלָה וּטְרֵפָה לֹא אָכָלְתִּי מִנְּעוּרַי וְעָד עַתָּה וְלֹא בָא בְּפִי בְּשַׂר פִּגּוּל: יחזקאל ד יד

2. עֹבֵר בֵּיתוֹ בּוֹצֵעַ בָּצַע וְשׂוֹנֵא מַתָּנֹת יִחְיֶה:
משלי טו כז

3. יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ:
תהלים קכח ב

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה היכי וכו' דמעיקרא טמויי טמי לה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה רוב עוביה וכו' ומהני עובי התנוך לאשלומי לרובא אע"פ שבמיעוט וכו' כל"ל. וכן למדתי מלשון הרב"י רס"י ל"ד ומלשון הדריסה שם ס"ק ב':

מוסף רש"י

הנה נפשי לא מטומאה. יחזקאל קאמר ליה להקב"ה, לפי שהיה אומר לו קח לך חטים ושעורים וגו' ועוגת שעורים תאכלנה והיא בגללי צואת האדם תעוגינה לעיניהם (לעיל לז:). **לידי טומאה.** קרי (שם). **בשר כוס כוס.** שחוט שחוט שלא תמות לפי שמסוכנת היא, דעבלה ממש ליכא למימר דא"כ מאי רבותיה (שם). **שהורה בה חכם.** שעולד בה ספק והולכין לשאול לחכם להתירו (שם). **שלא הורמו מתנותיה.** הזרוע והלחיים והקיבה, ואע"פ שהוא היה כהן ובלא הרמה יכול לאוכלה (שם). **אשריך בעולם הזה.** שלא תצטרך לבריות, **וטוב לך לעולם הבא.** דמתוך שהוא נהנה מיגיעו לא בא לידי גזל ונוחל שני עולמות (אבות פ"ד מ"א).

אתייקורי מתייקרי בי. נכבדין הם במה שאני קועד אצלם והנאתם היא ואין זו מתנה: **גנפה.** הגרגרת סביב סביב להיקפה נקבים דקים כנפה: **מצטרפין הנקבים לרובה.** אילו היו כולן מחוברים יחד היה רובא נפסק טרפה: **וגבולגולת.** לגבי אהל המת תניא (אהלות פ״ג משנה ג) בהיות בכמה חסרון בשדרה קחני סיפא [1] וגבולגולת כדי שינטל מן החי וימות הוי חסרון ולא מטמא ואמרינן בנכורות (דף לח.) כמה ינטל מן החי וימות כמלא מקדח של רופאים ותני עלה דאם יש בו נקב אחד ארוך שאין עגול רואים אותו אם יתנו ארכו לעגלו והוי כמלא מקדח הוי חסרון או אפילו יש בו נקבים קטנים הרבה כולן מצטרפין לכמלא מקדח: **אלמא ליון.** דשיעור חסרון גולגולת כמלא מקדח הוא מצטרפין נקבים הקטנים לכמלא מקדח כאילו הוי חד נקב ולא יהבינן בהו שיעורא אחרינא: **והא נמי.** אע״ג [2] דבפסוקות שיעורא לרובא גבי נקובה תנן במתניתין (לקמן דף נד.) עד כמה תחסר עד כאיסר האיטלקי אלמא נקב הקנה טריפתו בכאיסר וגבי נקבים קטנים [3] בעי כאיסר לשעוריהו: **אישתמיטתיה.** להאי מקשה: **מצטרפין לרובא.** דהוו כספיקה בעלמא דלא מיחסרא ויקבה כנפה נמי בדליכא חסרון: **ניטלה הימנה רצועה.** לארכה דליכא חסרון: **מצטרפת לכאיסר.** אי [4] כי מעגלת לה הויא איסר טרפה: **בעופא.** נקבים דחסרון בעוף דליכא למימר בגרגרת דידיה כאיסר בכמה הוי שיעוריה: **מקפלו.** חותך למטה מן הנקבים ובלדיהם עד שיוכל לקפל הרצועה שהן בה כלפי פי הקנה ומניחו למקום הנקבים ע״פ הקנה: **אם חופה.** בין הנקבים והשלם שבין נקב לנקב לגבי את רוב הקנה אע״ג דבנקבים גרידי ליכא רובא: **טריפה.** הואיל ויש בהן חסרון ושיעור סמיכת נקבים זה לזה כנפה דהא אינקבה כנפה קיימינן: **וסימניך.** שלא תשכח שמועה זו ולא תימא כאיסר או מצטרפין לרובא: **נפיא.** כעין שעושין הנפה שמניחין שם יריעות זנב הסוס על פי העוגל. וזה סימן יהא לך נקבה כנפה שאלת ומעשה נפה השיבוך: **נפחתה כמין דלת.** ולא נטל הפחת אלא תלוי ועומד זקוף שם כעין דלת במזוזתו: **כדי שיכנס איסר לרחבו.** ושיעור גדול הוא זה מאיסר דהכא בעינן נכנס ויוצא משום דאין כאן חסרון והדלת סותם את הנקב: **נסדקה.** לארכה. וקילא מכולהו דהיכא דנפסק לרחבה ברובא ממתן שהריאה מוסכת למטה והצואר מושך למעלה ניתק והולך לגמרי ולא הדר חליס שולדר״א בלע״ז אבל לארכה כל כמה שהצואר נמשך הסדק סוגר והולך הלכך הדר חליס: **חוליא.** טבעת שמעתי. ובעיני נראה שהן שלש טבעות כדאמרינן במנחות (דף לט.) כדי שיכרוך וישנה וישלש הויא חוליא לגבי לילית: **מה חוליא ומה חוליא.** למה לכם החוליות הללו דקאמר רב: הכי גרסינן **אמרוה קמיה דרבי יוחנן משמיה דרבי יונתן הכי** ולא גרסינן **אילא דאמרי: הכי.** כדקאמר רבי יוחנן משהו למעלה ומשהו למטה אמרוה קמיה משמיה דרבי יונתן: **חברין בבלאי.** רבי יונתן מבבל סליק: **כי האי טעמא.** לשבח קאמר: **מטבעא הגדולה.** כרבי יוסי ברבי יהודה ומחלוקתו בפ״ק (לעיל דף יח.) נקט לה מיהו אגן קיימא לן כרבי חנינא בן אנטיגנוס דמשפוי כודע ולמטה כשרה [לעיל יט.] דהיינו למעלה מן הטבעת: **כנפי ריאה.** אויר ריאה: **פחתונה.** כדמפרש רבא תחתונה כשהבהמה תלויה דהיינו אונות קטנות שהיא עליונה כשאוחזין בקנה והריאה תלויה למטה: **כנפי.** כמות שהן נמתחין ופורשין כנפים למעלה אע״פ שהקנה יורד ביניהם עד מקום חיבורן: **שאני אומר כל שפושטת לארכה ורועה.** ולא יותר לכך אני מפרש תחתונה שהיא עליונה שלא תאמר תחתונה כשאוחזין הקנה דהיינו כנגד כל הריאה: **שלא תאנס.** למשוך הסימנים חוץ לחזה בידי אדם: **אנסה עצמה.** לפשוט מאד לארכה בשעת שחיטה מהו: **תיקו.** ולחומרא וכן הלכה: **למטה מן החזה.** למקום שאין ראוי לשחיטה: **נידון כריאה.** בנקב משהו ולא ברוב כגרגרת: **פ״ר איזהו חזה.** לגבי חזה ושוק של שלמים הניתן לכהנים: **הרואה את הקרקע.** אינו משבר מן הגלעות בגובה הנדדין כלום אלא השומן התחתון כמות שהוא [5] בחסחוס שבראשי הגלעות: **למעלה עד הכרס וכו׳.** ושיעור ארכו למעלה עד הכרס כשהבהמה תלויה להפשיט היו נוטלים אותו וחותך ד׳ גלעות הקטנות העליונות עמו משמי דפנות אחד מכאן ואחד מכאן והן שסביב הקנה ונקראין פורליל״א: **קרמא עילאה.** המחובר לגולגולת מבפנים: **ואע״ג דלא איקיב תפאה.** הקרום הרך [6] שהמוח מונח בתוכו: **חייפא.** שק כמו (ב״מ דף יד:) חייתא דקיטרי: **דמסגא ביה מוחא.** שהמוח מונח בתוכו: **כנגדו בגילים ניכר.** בגילי זכר אתה יכול להכיר [7] רגילת המוח שגם להן יש שני קרומים לבד הכיס והאחד חילון ואחד שהגילים מונחים בו. ומתוך שקרום התחתון של מוח דק מאד ואין ניכר לגמרי ונראה כמות עצמו הוא נותן לו סימן בגילים: **כל מה שבקדרה.** בגולגולת עד שלא התחיל לצאת מן הקדרה ליעשות חוט שהרי חוט השדרה מן המוח הוא בא: **נידון כמוח.** בנקב משהו: **לימשך.** לצאת מן הקדרה לצד החוט: **נידון כחוט.** בפסיקת הרוב:

פולין

מצטרפין לכמלא מקדח. לאו משום דבעו למיסתם כב״ש [8] אלא משום דב״ש [9] פירשו שיעור נקט שיעורא דב״ש: **אישתמיטתיה** הא דאמר בו׳. ס״ד דרב ירמיה דאפילו בנקבים שיש בהם חסרון קאמר דמצטרפין לרובה מדנקט כנפה דמשמע בנקבי נפה שיש בהם חסרון מיירי [1] ומסיק דבשאין בהן חסרון מיירי ולא נקט נפה אלא לומר דמלאה נקבים כנפה ולשון אישתמיטתי׳ קשה: **ניטלה** ממנה רצועה מצטרפת לכאיסר. תימה לישמועינן ניקבה וכ״ש רצועה: **כדי** שיכנס איסר לרחבו. פירוש לרחבו של איסר שיושיבהו שם על רחבו ויכנס לאפוקי דרך עוביו: **אנסה עצמה.** שפשטה [2] ראשה יותר מדאי ליטול ירק בגוד: **חותך** שתי צלעות מכאן ומכאן. פירש ר״ח שתיש מכאן ושתיש מכאן והאי חזה לא הוי כההוא דמסכת תמיד (דף לא.) שלא היו שם שוש צלעות כדתנן בפ׳ לא היו כופתין:

מר

נקבים שיש בהן חסרון מצטרפין לכאיסר ושאין בהן חסרון מצטרפין לרובא בעופא מאי אמר רבי יצחק בר נחמני לדידי מפרשא לי מיניה דרבי אלעזר [3] מקפלו ומניחו על פי הקנה אם חופה את רוב הקנה טרפה ואם לאו כשרה אמר רב פפא וסימניך נפיא [4] נפחתה כדלת אמר רב נחמן כדי שיכנס איסר לרחבו [5] [6] נסדקה אמר רב אפילו לא נשתייר בה אלא חוליא אחת למעלה וחוליא אחת למטה כשרה אמרוה קמיה דרבי יוחנן אמר מה חוליא ומה חוליא דקאמר רב אלא אימא [7] אפילו לא נשתייר בה אלא משהו למעלה ומשהו למטה כשרה אמרוה קמיה דרבי יוחנן משמיה דרבי יונתן הכי אמר להו [8] ידעין חברין בבלאי לפרושי כי האי טעמא תנא רבי חייא בר יוסף קמיה דרבי יוחנן [9] כל הצואר כולו כשר לשחיטה מטבעת הגדולה עד כנפי ריאה התחתונה אמר רבא תחתונה שהיא עליונה שאני אומר [10] כל שפושטת צוארה ורועה ובלבד שלא תאנס בעי רב חנינא ואיתימא רב חנניה אנסה עצמה מהו [11] תיקו יתיב רבי יוחנן ורשב״ל נפק מילתא מבינייהו אנס בסימנים ושחט פסולה [12] ניקב הקנה למטה מן החזה נידון כריאה תנו רבנן [13] [14] איזהו חזה זה הרואה את הקרקע למטה עד הצואר למעלה עד הכרס חותך שתי צלעות משתי דפנות אילך ואילך וזהו חזה הניתן לכהנים: ניקב קרום של מוח: רב ושמואל דאמרי תרוייהו קרמא [15] עילאה אע״ג דלא אינקיב תתאה ואמרי לה [16] עד דאינקיב תתאה אמר רבי שמואל בר נחמני וסימניך חייתא דמתנה ביה מוחא אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יהושע בן לוי כנגדו בביצים ניכר א״ר שמעון בן פזי אמר ריב״ל משום בר קפרא [17] מוח כל מה שבקדירה נדון כמוח התחיל למשוך נדון כחוט השדרה ומהיכן מתחיל לימשך אמר רבי יצחק בר נחמני לדידי מיפרשא לי מיניה דרבי יהושע בן לוי [18] כמין שני

פולין

אתייקורי הוא דמתייקרו בי אמר רב יהודה אמר רב ניקבה כנפה מצטרפים לרובא מתיב רב ירמיה [1] [2] ובגולגולת שיש בה נקב אחד ארוך אפילו יש בה נקבים הרבה מצטרפים למלא מקדח אלמא כיון דשיעורה מלא מקדח למלא מקדח מצטרפין ה״נ כיון דשיעוריה כאיסר לכאיסר מצטרפין אישתמיטתיה הא דאמר רבי חלבו אמר רב חמא בר גוריא אמר רב [3] נקבים שיש בהן חסרון מצטרפין לכאיסר ושאין בהן חסרון מצטרפין לרובא אמר רבה בר בר חנה א״ר יהושע בן לוי ניטלה הימנה רצועה מצטרפת לכאיסר בעא מיניה רבי יצחק בר נחמני מרבי יהושע בן לוי ניקבה כנפה מהו אמר ליה הרי אמרו

מר

נקבים שיש בהן חסרון מצטרפין לכאיסר ושאין בהן חסרון מצטרפין לרובא בעופא מאי אמר רבי יצחק בר נחמני לדידי מפרשא לי מיניה דרבי אלעזר [3] מקפלו ומניחו על פי הקנה אם חופה את רוב הקנה טרפה ואם לאו כשרה אמר רב פפא וסימניך נפיא [4] נפחתה כדלת אמר רב נחמן כדי שיכנס איסר לרחבו [5] [6] נסדקה אמר רב אפילו לא נשתייר בה אלא חוליא אחת למעלה וחוליא אחת למטה כשרה אמרוה קמיה דרבי יוחנן אמר מה חוליא ומה חוליא דקאמר רב אלא אימא [7] אפילו לא נשתייר בה אלא משהו למעלה ומשהו למטה כשרה אמרוה קמיה דרבי יוחנן משמיה דרבי יונתן הכי אמר להו [8] ידעין חברין בבלאי לפרושי כי האי טעמא תנא רבי חייא בר יוסף קמיה דרבי יוחנן [9] כל הצואר כולו כשר לשחיטה מטבעת הגדולה עד כנפי ריאה התחתונה אמר רבא תחתונה שהיא עליונה שאני אומר [10] כל שפושטת צוארה ורועה ובלבד שלא תאנס בעי רב חנינא ואיתימא רב חנניה אנסה עצמה מהו [11] תיקו יתיב רבי יוחנן ורשב״ל נפק מילתא מבינייהו אנס בסימנים ושחט פסולה [12] ניקב הקנה למטה מן החזה נידון כריאה תנו רבנן [13] [14] איזהו חזה זה הרואה את הקרקע למטה עד הצואר למעלה עד הכרס חותך שתי צלעות משתי דפנות אילך ואילך וזהו חזה הניתן לכהנים: ניקב קרום של מוח: רב ושמואל דאמרי תרוייהו קרמא [15] עילאה אע״ג דלא אינקיב תתאה ואמרי לה [16] עד דאינקיב תתאה אמר רבי שמואל בר נחמני וסימניך חייתא דמתנה ביה מוחא אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יהושע בן לוי כנגדו בביצים ניכר א״ר שמעון בן פזי אמר ריב״ל משום בר קפרא [17] מוח כל מה שבקדירה נדון כמוח התחיל למשוך נדון כחוט השדרה ומהיכן מתחיל לימשך אמר רבי יצחק בר נחמני לדידי מיפרשא לי מיניה דרבי יהושע בן לוי [18] כמין שני

פולין

מסורת הש״ס

[1] [לקמן מז:], [2] [לקמן נד.], [3] [ספסים פט: וש״נ], [4] [תוספתא פ״ט ה״ג], [5] [לקמן נו.], [6] גי׳ רש״ל ובגולגולת בש״ס כמלא מקדח ובה״ש כדי וכו׳ וע״ש שכתב שט״ס ברש״י ועיין רש״ל, [7] נ״ל המוח דביליס גם להן וכו׳ ומתוך תיבת רביצת רש״ל, [8] [באהלות פ״ג משנה ג],

הגהות הב״ח

[1] רש״י ד״ה והכא נמי אע״ג דבפסוקת הגרגרת שיעורא: [2] ד״ה מצטרפ׳ לכאיסר אי כד מעגלת:

מוסף רש״י

נקב אחד ארוך. ונקדרה בחסרון (לקמן נז:). **מצטרפים למלא מקדח.** ושוב אינה מטמאה באהל בית שמאי, מטומאה בשדרה ובגולגולת באהלות (פ״ב מ״ג) דסייגו כדי שיגטל מן החי וימות, דהכי אמרינן בפרקין (נב:) גבי שדרה וכן לטרפה (לקמן נז:). **חברין בבלאי.** ר׳ יוחנן מבבל הוה ועלה לארץ ישראל (גיטין עח:).

שיטה מקובצת

[1] וגבי נקבים קטנים נמי בעי כאיסר: [2] שהוא מתפרש בחסחוס שבראשי הצלעות: [3] הקרום הרך שהמוח מונח בתוכו הס״ד ומה״ד וסימניך למ״ד קרמא תתאה הס״ד: [4] יכול להכיר רבוצת המוח: [5] משום דב״ש פירשו שיעורן נקט: [6] שיש בהם חסרון איירי ומשני דבשאין: [7] אנסה עצמה שפשטה צוארה יותר מדאי:

רבינו גרשום

ניקבה כנפה. כלומר הגרגרת שניקבה ולא ניקבה במקום אחד אלא ברוב מקומות ניקב נקבים דקין מצטרפת לרובה כלומר אם בין כל הני נקבים שיעורן כרוב חללה טרפה. מתיב ר׳ ירמיה בר אבא ובגולגולת שיש בה נקב אחד ארוך כו׳ מצטרפין לכמלא מקדח דשיעור נקב לגולגולת לענין טרפה כמלא מקדח: הכא נמי כיון דשיעורו בכאיסר כו׳ כדבעינן למימר לקמן: נפחתה כדי שיכנס איסר לרחבו: בעופא מאי. כלומר בעופא דאין אנו יכולין לשער נקבים שיש בהן חסרון בכאיסר שהקנה אינו רחב כל כך היכי משערינן. מקפלו ומניחו על פי הקנה כו׳. כלומר [ע״פ נקב הקנה]: וסימניך נפיא. כלומר כשם ששוטחין נפיא ע״פ העוגל כך שוטחין הכא ומניחו על

עין משפט נר מצוה

מד א מיי׳ פ״ב מהל׳ טומאת מת הל״ח:
מה ב מיי׳ פ״ג מהל׳ שחיטה הל׳ כג סמג עשין סג טוש״ע יו״ד סי׳ לד סעיף ג:
מו ג מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ד:
מז ד מיי׳ שם ועיין בהגשות וכ״מ טוש״ע שם סעיף ה וסעיף ו:
מח ה ו מיי׳ שם הלכה כד טוש״ע שם סעיף ז:
מט ז ח ט מיי׳ שם פ״א הלכה ו ז [ח] סמג שם טוש״ע יו״ד סי׳ כ סעי׳ א:
נ י מיי׳ פ״ז מהל׳ שחיטה הל״א סמג עשין סג טוש״ע יו״ד סי׳ לד ס״ד:
נא כ מיי׳ פ״ט מהל׳ מעשה הקרבנות הל״י:
נב ל מיי׳ פ״ו מהל׳ שחיטה הל״ג סמג עשין סג טוש״ע יו״ד סי׳ לא ס״א:
נג מ נ מיי׳ שם טוש״ע שם סעי׳ ד:

לעזי רש״י

שולדר״א [שולדי״ר]. לרתך.
פורציל״א. חלל הצואר.

רבינו גרשום (המשך)

פי הקנה: נסדקה. כלומר באורך הקנה: הכי גרסינן [1] איכא דאמרי אמרוה רבנן קמיה דר׳ יוחנן משמיה דר׳ יונתן כו׳ כלומר כשאמרו משמיה דר׳ יונתן שבחה ואמר להו ידעין חברין בבלאי כו׳: אמר רבא תחתונה שהיא עליונה מחיים עליונה כשהבהמה מהלכת וכשתולין אותה תחתונה א״ל אני א׳ כדי שתפשוט צוארה ותרעה כו׳ [2] כלומר ר׳ יוחנן א״ל ר׳ יצחק בר יוסף ובלבד שלא תיאנס כלומר שלא יהא שום בר אדם אונסה אלא כדי שהיא עצמה תפשוט: אנסה עצמה מאי כלומר מי אמרי׳ כיון דלאו כל שעתא אין צוארה כ״כ [פשוטה] אסור דלאו מקום שחיטה הוא או דילמא כיון דיכול לפשוט עד אותו מקום מקום שחיטה מקרי תיקי: נידון כריאה ונקובתו במשהו. כנגדו בביצים ניכר כלומר בביצים בהמה שיש שם שני קרומות וכל מה שבקדירה נידון כמוח עצם שהמוח מונח בו זו היא קדירה ואין מונח במקום אחד אלא חורין יש בעצם שמונחת בשנים ושלשה מקומות והכי קאמר מוח שבמקום אחד וכל מה שסביב המוח בחורין כולן נידונין כמוח ומה דינו של מוח ניקב קרום של מוח בכל שהוא טרפה: נידון כחוט השדרה ברוב עורו של מוח:

[1] וכ״ה גירסת ספר התרומה לרבינו ברוך בגמ׳ כלן ועי׳ בצ״מ ביו״ד סימן ל״ד. [2] נראה דל״ל אמר ליה ר״א בר יוסף לר״י.